

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2013

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць.
Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2013. — 109 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Архангельська Алла Мстиславівна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський інститут слов'язнавства Київського славістичного університету);

Оляндер Луїза Костянтинівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Гороть Євгенія Іванівна – доктор філологічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Стеріополо Олена Іванівна – доктор філологічних наук, професор, (Київський національний лінгвістичний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Зимомря Микола Іванович – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький педагогічний університет ім. Івана Франка);

Павлова Ольга Іванівна - кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сербіна Тетяна Георгіївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 31.05.2013 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

дослідження когнітивних особливостей окремої нації. В останні роки розвинувся ще один новий напрямок – антропоцентрична фразеологія, основним завданням якої є дослідження «людини у мові». Як і будь-яке слово, фразеологічна одиниця відбиває гносеологічні процеси пізнання світу людиною. Творення нових одиниць пов'язано з когнітивними особливостями творця. Як і слово, фразеологічна одиниця є продуктом пізнавальної діяльності людини та інструментом класифікаційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амосова Н. Основы английской фразеологии / Н. Амосова. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1963. – 208 с.
2. Арбекова Т.И. Лексикология английского языка / Т.И. Арбекова. – М.: «Высшая школа», 1977. – 240 с.
3. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. Пособие для студентов английских отделений педагогических институтов / И.В. Арнольд. – Москва, Ленинград: Изд-во «Просвещение», 1966. – 348 с.
4. Архангельский В.А. Устойчивые фразы в современном русском языке / В.А. Архангельский. – Ростов н/Д.: изд-во Рост. ун-та, 1964. – 315 с.
5. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М.: Изд-во «Советская энциклопедия», 1969. – 608 с.
6. Беляевская Е.Г. Оценочная вариативность слов и фразеологизмов в контексте / Е.Г. Беляевская // Сборник научных трудов: Английская фразеология в функциональном аспекте. – М.: МГИИЯ им. М. Тореца, 1989. – С. 20-33.
7. Гаращенко О.В. Українські еквіваленти англійських фразеологізмів-речень / О.В. Гаращенко // Сучасні тенденції розвитку та дослідження германських мов. – 2008. – С. 29-32.
8. Гнатюк Д.А. Фразеологія в тексті наукової доповіді та її відтворення при послідовному перекладі (на матеріалі конференцій з проблем екології) / Д.А. Гнатюк // Збірник наукових праць. Мовні і концептуальні картини світу. – К.:КНУ, 2000. – С. 98-103.
9. Городецька О.В. Відображення англоцентризму в англійській мові / О.В. Городецька // Збірник наукових праць: Мовні і концептуальні картини світу. – 2000. – С.103-108.
10. Жуков В.П. Семантика фразеологічних оборотів / В.П. Жуков. – М.: «Просвещение», 1978. – 160 с.
11. Завідонова Н. Фразеологізм як один із шляхів збагачення словникового складу англійської мови / Н. Завідонова // Рідна школа. – К., 2009. – №2-3. – С. 40-42.
12. Зацний Ю.А. Джерела поповнення розмовної лексики і фразеології сучасної англійської мови / Ю.А. Зацний // Нова філологія. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – №33. – С. 207-211.
13. Зацний Ю.А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови: навчальний посібник / Ю.А. Зацний, Т.О. Пахомова, В.Ю. Зацна. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 284 с.
14. Зацний Ю.А. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу/ Юрій Антонович Зацний. – Львів: Видавництво «Паїс», 2007. – 228 с.
15. Лексикология английского языка: учебное пособие для студентов / [Под ред. Г.В. Антрушиной, О.В. Афанасьевой, Н.Н. Морозовой]. – М.: Дрофа, 2004. – 288 с.
16. Солодухо Э.М. Теория фразеологического сближения / Э.М. Солодухо. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1989. – 296 с.
17. Gläser R. Phraseological Units as False Friends in English and German / R. Gläser // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 1998. – №4. – С.25-35.

Л.В. ОЛЕСЮК. СОЦИОЛИНГВАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ НОВОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Резюме. В статье рассматриваются основные критерии классификации фразеологических единиц, фразеологические инновации, исследуются фразообразующие, функциональные и лексико-семантические особенности каждой группы.

Ключевые слова: фразеологическая инновация, идиома, комбинация словесных знаков, устойчивое словосочетание, семантическая монолитность.

L.V. OLESYUK. SOCIO-LINGUISTIC PECULIARITIES OF NEW ENGLISH PHRASEOLOGY

The summary. The article deals with the main criteria of classification of phraseological innovations. Lexical-semantic peculiarities of the groups are considered in the article.

Key words: phraseological innovation, idiom, the combination of word marks, set expression, semantic firmness.

Одержано редакцією 25.04.2013 р.

УДК: 378, 147. 016; 811, 111' 253

О.С. КОЧУБЕЙ

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПЕРЕКЛАДУ В МОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Резюме. Стаття містить виклад основних напрямків в організації методичної підготовки викладачів перекладу. Концепція методичної підготовки викладача з урахуванням багатоаспектної діяльності викладача перекладу, який фактично поєднує в собі спеціальності перекладача і педагога. Перераховується ряд вимог, яким повинен відповідати кваліфікований викладач перекладу. Представлено загальні принципи організації навчання перекладу, формування в учнів перекладацької компетенції.

Виклад матеріалу подано в руслі моделі, що трактує переклад як засіб міжмовної комунікації, специфіка якого визначає сукупність знань і умінь, які майбутній викладач перекладу отримує в процесі навчання. Намічена пояснювальна стратегія роботи викладача в аудиторії.

Ключові слова. Переклад, перекладознавство, мовна особистість, комунікативна діяльність, компетентність, фонові знання.

Одним із центральних положень, визначених у Національній доктрині розвитку освіти в Україні в 21 столітті, є створення умов для підготовки вчителів, здатних практично втілювати нові прогресивні методики й технології навчання, інтегруючи всі етапи навчально-виховного процесу з кращими здобутками світової культури. У цьому контексті процес підготовки вчителів іноземної мови спрямовується на формування у студентів умінь реалізовувати технології, поєднуючи класичні й інноваційні підходи до навчання у площині особистісного бачення.

Актуальність теми полягає в тому, що до теперішнього часу не вирішено багато питань пов'язані з організацією та змістом навчального процесу, кінцевими завданнями навчання і кваліфікаційними вимогами, які повинні пред'являтися до викладачів перекладу. Вимагає організації і процес підготовки кадрів за спеціальністю «викладач перекладу» на базі вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку власне перекладачів. Методика професійної підготовки викладачів перекладу залишається недостатньо розробленою в силу ряду об'єктивних і суб'єктивних причин. Хоча перекладацька діяльність має багатовікову історію, переклад, внаслідок свого міждисциплінарного характеру, оформився в самостійну науку лише на початку двадцятого сторіччя. Відповідно, необхідність викладання перекладу як окремої наукової дисципліни виникла порівняно недавно. Підготовка перекладачів була поставлена на наукову основу лише в другій половині 20-го сторіччя. Незважаючи на те, що багато навчальних закладів навчають студентів перекладацької майстерності, «жоден вуз не готує викладачів перекладу, і ніде не читаються курси методики викладання цієї дисципліни» [3, 3].

В даний час, коли перекладознавство отримало статус самостійної наукової дисципліни зі своєю теоретичною базою, концепцією і системою термінів, виникла необхідність в спеціальній методичній підготовці викладачів перекладу і в розробці принципів і методів навчального процесу.

В умовах розширення міжнародних зв'язків та обміну науково-технічною інформацією, перекладацький процес розглядається як багатоаспектна діяльність, що передбачає подолання не тільки мовних, але і культурних бар'єрів. Переклад є видом комунікативної діяльності, при якій перекладач виконує важливу соціальну функцію посередника між двома різномовними і різнокультурними спільнотами.

Навчання перекладу передбачає розвиток перекладацької компетенції і виконує загальнолінгвістичні та загальноосвітні функції. У процесі перекладу здійснюється не тільки діалог мов, але і культур, що визначають специфіку організації мислення різних мовних колективів. У цьому зв'язку, питання підготовки викладачів перекладу, здатних передати свої знання і досвід майбутнім перекладачам, є вкрай актуальним. Важливо підкреслити, що професія викладача перекладу фактично поєднує в собі спеціальності перекладача і педагога, і вимагає великих знань в області культури і науки, як своєї власної країни, так і країни досліджуваної мови.

Оскільки професійна діяльність викладача перекладу вимагає знання перекладацької роботи «зсередини», особлива увага повинна бути приділена структурі та змісту предмета перекладу та формуванню у майбутнього викладача перекладацької компетенції. Фактично, викладач теорії та практики перекладу за рівнем знань повинен бути «на два порядки» вище своїх студентів.

При організації методичної підготовки майбутніх викладачів перекладу, важливо взяти до уваги, що викладач перекладу здійснює підготовку фахівців не тільки в міжмовній області, але і в плані інтерлінгвокультурної комунікації. Має значення і той факт, що підготовка перекладачів є важливим соціальним завданням, що відповідає сьгоднішнім потребам суспільства. Також необхідно відзначити, що в даний час перекладач-професіонал є не допоміжною, а однією з центральних фігур міжнародного спілкування та взаєморозуміння.

Готуючись до своєї професійної діяльності, а саме до здійснення процесу навчання майбутніх перекладачів, викладач перекладу повинен відповісти на три питання: чому вчити, навіщо навчати і як навчати. Так от щоб вчити, треба, перш за все самому бути «мовною особистістю» і володіти професійною перекладацькою компетенцією. З цією метою в статті приділяється велика увага питанням підготовки майбутніх викладачів перекладу, в першу чергу в якості перекладачів-професіоналів. Очевидно, що ефективна, раціональна, науково-обґрунтована підготовка викладача перекладу, що є професійним фахівцем з міжмовного і міжкультурного спілкування, може бути вибудована з урахуванням теорії інтерлінгвокультурної комунікації.

У процесі створення професійної перекладацької компетенції у людини формуються якості, які характеризуються поняттям феномена «мовної особистості». Якості «мовної особистості» проявляються в основних аспектах комунікації - мовному, текстоутворюючому, комунікативному, професійно-технічному та особистісному.

Мовна (вербальна) компетенція учасників комунікації припускає використання мовних засобів, у відповідності з цілями і ситуацією спілкування. Вербальна комунікація фактично представляє процес не тільки передачі інформації, але і її сприйняття, тобто порушення відповідного сенсу у свідомості реципієнта. Процес комунікації передбачає обмін думками за допомогою мови, в зв'язку з чим, від викладача перекладу, тобто від «мовної особистості», потрібно професійне знання мови, як системи знаків, взаємопов'язаними різними формальними і змістовними відносинами. Крім того, професійний перекладач повинен бути компетентний не

тільки в мовному, але і в соціокультурному «коді» носія іноземної мови. Майбутній викладач перекладу, здійснюючи комунікативний процес, за рівнем мовної підготовки, за ступенем сформованості тезауруса і за рівнем розвиненості «вторинної» лінгвокогнітивної свідомості, повинен наближатися до носія мови.

Фактично, в «мовній особистості» об'єктивується через лінгвістичний соціум «еталонний» потенціал мовної та когнітивної свідомості носія мови. Згідно дослідженням Караулова Ю.М. формування «мовної особистості» відбувається на вербально-семантичному або вербально-асоціативному рівні, тезаурусному і мотиваційному рівнях. Оскільки різні мови характеризуються наявністю власної вербально-семантичної «мережі», то їх носії, відповідно, розрізняються своїм тезаурусом [3]. Формування тезаурусів «марковане» соціально-детермінованим досвідом особистості, ціннісними орієнтирами, властивими даній соціокультурній спільності. Процес формування «мовної особистості» включає також навчання розпізнаванню «координат і установок» мотиваційного рівня носія мови [9].

Зважаючи на наявність розбіжностей в словниковому складі і граматичному ладі двох мов, що беруть участь в процесі перекладу, перекладач стикається з певними труднощами. Наявність у вихідному тексті певних лексичних одиниць чи синтаксичних структур може ускладнювати розуміння сенсу і створювати труднощі при виборі варіанту перекладу, які необхідно долати, застосовуючи різні технічні прийоми і творчу інтуїцію [7].

Текстоутворююча компетенція майбутніх перекладачів є однією з умов професійної діяльності і передбачає: вміння створювати тексти різного типу відповідно до комунікативного завдання і ситуації спілкування; здатність вибрати перекладацьку стратегію відносно тексту; визначити тип вихідного тексту, тип реципієнта перекладу і мети перекладацького акту; грамотно інтерпретувати зміст повідомлення, враховуючи намір відправника; наблизити лексико-граматичну структуру тексту перекладу до тексту оригіналу; оцінити місце і співвідношення окремих частин тексту; забезпечити цілісність тексту, сприймати текст як «одиницю комунікації». Оскільки переклад повинен відтворювати комунікативний ефект тексту оригіналу, відмінності в культурі можуть викликати потребу в прагматичній адаптації тексту перекладу, з тим, щоб зробити його доступним для представників іншої культури [12]. Під час перекладу здійснюється не тільки перехід від однієї мови до іншої, але й від однієї культури до іншої. Комунікативна компетенція припускає, що перекладач доповнює мовний зміст тексту інформацією, яку він отримує з обстановки спілкування, «фонових знань» (background knowledge) та попереднього досвіду. Адекватний переклад забезпечує розуміння імпліцитного сенсу оригіналу, також як його переносного значення і ситуативного змісту.

Комунікативну компетенцію перекладача складає його здатність до формування грамотних висновків з мовних висловлювань або текстів, з точки зору використання в текстах системних засобів даної мови, «фонових знань» (background knowledge) навколишньої дійсності, ситуаційної обстановки, визначення мети переказу, з урахуванням типу реципієнта, для якого призначений переклад [11]. Викладач перекладу буде своєю навчальною діяльністю з усвідомленням того, що професійна діяльність перекладача передбачає виконання різноманітних видів діяльності, що забезпечують багатогранність міжмовної комунікації. Нерідко, перекладачеві доводиться займатися різними видами мовного посередництва і «навколоперекладацької» діяльності: реферування, анотування, складання оглядів, протоколів бесід, підготовкою службової документації і т.п.

Різноманітні форми перекладацької діяльності і специфіка міжмовної комунікації вимагають розвитку у перекладача своєрідної перекладацької компетенції, яка може бути сформована при грамотно побудованому процесі навчання і в ході практичної діяльності.

Переклад - це складний вид розумової діяльності, що вимагає спеціальних знань, навичок і вмінь. Багатогранний характер перекладацької діяльності робить завдання підготовки кваліфікованих фахівців досить складною. У здійсненні цього завдання, особлива роль належить викладачеві перекладу, який сам повинен бути грамотним фахівцем в даній області, і особистість якого є вирішальним чинником для досягнення поставленої мети навчання. Зважаючи на це, професійній підготовці викладачів перекладу слід приділяти першочергове значення.

Професійна компетенція викладача перекладу повинна відповідати цілому ряду вимог. Викладати дисципліну повинна людина, що має власний перекладацький досвід, що володіє відповідною професійною компетенцією, що є знайомою з характером перекладацької діяльності, можливостями, труднощами та умовами роботи перекладача. Викладач перекладу повинен володіти всіма аспектами перекладацької компетенції. Відповідно, його володіння іноземною мовою має бути істотно вище, ніж у тих, кого він навчає.

Під час проведення занять викладач звертає увагу студентів на нюанси семантики, понятійно-термінологічні та конотативні аспекти мовних одиниць, соціально-культурну інфраструктуру мови, пояснює своєрідність системної організації та функціонування мови, розкриває особливості бачення «мовної картини світу» роз'яснює принципи підходу до перекладу як до акту міжкультурної комунікації.

Викладач перекладу повинен бачити і вміти виправляти мовні та мовленнєві помилки, розрізняти смислові та стилістичні нюанси, вміти будувати синонімічні ряди, знати особливості побудови текстів різних типів, стилів і т.п. Аналізуючи зміст тексту оригіналу, обговорюючи стилістичні особливості та смислові тонкощі, доречність вживання мовних засобів у певних ситуаціях спілкування, викладач використовує методи і термінологію лексикології, семасіології, граматики та інших складових лінгвістичних дисциплін.

Відповідно, викладач повинен бути готовий дати роз'яснення, нагадати значення використовуваних їм термінів. По суті, викладач перекладу є ще й кваліфікованим мовознавцем. Викладання перекладу завжди передбачає широку загальноосвітню ерудицію в області країнознавства, історії, літератури. Як і перекладач, викладач перекладу повинен поповнювати свої знання в спеціальних областях, для забезпечення розуміння і

перекладу текстів з медицини, економіки, права, сільського господарства, промисловості, освіти, науки і т.д. З метою вирішення перекладацьких завдань, характерних для перекладу текстів в конкретних областях, важливо передати студентам свій досвід набутих знань шляхом використання довідкового матеріалу, енциклопедій, консультацій фахівців і т.д.

Суттєву роль у викладанні перекладацької дисципліни відіграє особистість викладача і його здатність знайти взаєморозуміння зі студентами. Викладачеві необхідно дотримуватися одного з найважливіших принципів навчання перекладу - дотримуватися доказовість навчання. Для успішної підготовки майбутніх перекладачів треба навчити їх мислити «по-перекладацький», приймати рішення, відповідні досвідченому професіоналу [8]. Викладачеві важливо організувати роботу таким чином, щоб студенти розуміли доцільність рекомендацій та критичних зауважень з приводу варіантів перекладу. Необхідно показати студенту, в чому помилковість його варіантів, вказати на відхилення тексту перекладу від оригіналу, виявити причину невірної рішення, оцінити серйозність похибок, і підвести студента до найбільш близькому варіанту тексту перекладу.

Треба відзначити, що головна відмінність викладача від перекладача-практика полягає в тому, що він повинен не тільки професійно перекладати, але і вміти пояснити загальні принципи, методи і прийоми перекладу, сформулювати і пояснити характер перекладацьких проблем, показати можливі варіанти їх вирішення.

У викладацькій діяльності важливо дотримуватися ще одного принципу - узагальнюючого характеру у процесі навчання перекладу. Належна підготовка викладача до конкретного заняття має істотне значення у підвищенні ефективності навчання перекладу. Основний зміст заняття включає в себе певні завдання. Важливо, щоб студенти усвідомлювали, яку мету переслідує конкретне завдання і запропонована форма роботи. Переклад навчальних текстів не є самоціллю, а засобом розвитку у студентів перекладацьких умінь і викладачеві треба докласти зусиль, щоб допомогти їм оволодіти загальними принципами і методами перекладу. Результативність заняття визначається не обсягом перекладеного матеріалу, а кількістю типових перекладацьких завдань, вирішення яких були відпрацьовані зі студентами.

Отже, можна зробити **висновок**, що попередня аналітична робота з навчальними текстами з виявлення в них типових перекладацьких проблем, вимагає від викладача володіння навичками перекладацького дослідження. Можна припустити, що більш значним досвідом володіють викладачі перекладу, що займаються практичною та дослідницькою діяльністю в різних галузях перекладознавства: критика перекладу, лінгвістичні труднощі перекладу, термінології і т.д. Важливо, щоб викладач був в курсі публікацій і наукових повідомлень з актуальних питань перекладознавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста / С. А. Васильев. – К.: Наукова думка. – 1988. – 237 с.
2. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка / Ю. Н. Караулов. – М., 1981. – 336 с.
3. Комиссаров В.Н. Теоретические основы методики обучения переводу / В.Н. Комиссаров. – М., 1997. – 178 с.
4. Комиссаров В.Н. Переводоведение в XX веке: некоторые итоги. Тетради переводчика. / В.Н. Комиссаров. // Научно-технический сборник. Выпуск № 24. – М., 1999. – 166 с.
5. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых / В.Н. Комиссаров. – М., 1999. – 214 с.
6. Латышев Л.К. Как готовят переводчиков? Тетради переводчика. / Л.К. Латышев. // Научно-теоретический сборник. Выпуск № 24. – М., 1999. – 280 с.
7. Перевод как моделирование и моделирование перевода / под ред. И. Э Клюканова. – Тверь, 1991. – 138 с.
8. Федоров А.В. Введение в теорию перевода / А.В. Федоров. – М., 1958. – 336 с.
9. Хайруллин В.И. Лингвокультурные и когнитивные аспекты перевода: дисс. на соискание уч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Владимир Ихсанович Хайруллин. – М.: МГЛУ, 1995. – 354 с.
10. Халеева И.И. Подготовка переводчика как «вторичной языковой личности» (аудитивный аспект). Тетради переводчика. / И.И. Халеева // Научно-теоретический сборник. Выпуск № 24. – М., 1999. – 237 с.
11. Швейцер А.Д. Основные проблемы обучения переводу с русского языка на иностранный / А.Д. Швейцер // Актуальные проблемы преподавания перевода и иностранных языков в лингвистическом вузе. Сб.н. тр. МГЛУ. Вып. 423. – М.: МГЛУ, 1996. – С. 84-90.
12. Щур Г.С. Теории поля в лингвистике / Г.С. Щур. – М.: Наука, 1974. – 254 с.

О.С. КОЧУБЕЙ. СТРУКТУРА И СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПЕРЕВОДА В ЯЗЫКОВОМ ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Резюме. Стаття содержить изложение основных направлений в организации методической подготовки преподавателей перевода. Концепция методической подготовки изложена с учетом многоаспектной деятельности преподавателя перевода, который фактически объединяет в себе специальности переводчика и педагога. Упоминается ряд требований, которыми должен владеть квалифицированный преподаватель перевода. Представлено общие принципы организации преподавания перевода, формирования у учащихся переводческой компетентности.

Изложение материала подано в русле модели, что объясняет перевод как способ междязыковой коммуникации, специфика которого предполагает совокупность знаний и умений, которые будущий преподаватель перевода усваивает в процессе обучения. Запланирована объяснительная стратегия работы преподавателя в аудитории.

Ключевые слова: перевод, переводоведение, языковая личность, коммуникативная деятельность, компетентность, фоновые знания.

O.S. KOCHUBEY. THE STRUCTURE AND CONTENTS OF TEACHERS-TRANSLATORS TRAINING AT LINGUISTIC ESTABLISHMENTS OF HIGHER EDUCATION.

The summary. The main directions in organization of methodical training of teachers of translation are given in this article. The concept of methodical training is exposed on the basis of multifold activity of the teacher who in fact combines the specialties of a translator and teacher. The number of requirements the qualified teacher of translation should obtain are itemized. The general principles of organization the translation teaching process, the formation of translation competence of the students are given.

The material presented in line with the model that treats translation as a means of interlingua communication peculiarity of which determines the sub collection of knowledge, skills that the will-be teacher receives in the process of training. The strategy of explanation in the teacher's work in the audience is outlined.

Key words: translation, theory of translation, language personality, communicative activity, competence, background knowledge.

Одержано редакцією 09.04.2013 р.

УДК: 378. 147. 016: 81' 243

Л.В. МОРОЗ, О.Ю. КОРОЛЬ

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. У статті проаналізовано деякі питання формування граматичної компетенції на заняттях англійської мови при підготовці майбутніх економістів. Показано, що важливою умовою оволодіння граматичною компетенцією є включення до навчальних завдань комунікативних вправ з усіх видів мовлення.

Ключові слова: граматична компетенція, підхід, метод.

Входження України до світового економічного співтовариства, інтенсивний розвиток міжнародних відносин вимагають фахівців, здатних працювати в іншомовному середовищі та спілкуватися з людьми, що розмовляють різними мовами та мають різні традиції. Модернізація вищої професійної освіти зумовила пошук ефективних шляхів кваліфікованої підготовки студентів немовних вищих навчальних закладів. Саме тому перед викладачами постає завдання змінити підхід до викладання іноземних мов. Досвід роботи зі студентами-економістами показує, що вони часто допускають велику кількість помилок у вживанні багатьох граматичних явищ, мають певні труднощі з ситуативним використанням граматичних форм. Вивчення наукових досліджень в галузі методики викладання іноземної мови дозволило виявити ряд суттєвих протиріч:

1. Неухильне підвищення вимог до фахівця, який повинен кваліфіковано володіти іноземною мовою, і використання при його підготовці традиційних, стандартних технологій навчання.

2. Підвищення вимог до рівня володіння іноземною мовою за професійним спрямуванням і невинуватим скороченням аудиторних годин, що забезпечують якісне викладання.

3. Об'єктивні труднощі оволодіння деякими складними граматичними явищами англійської мови (лінгвістичні, психологічні, психолінгвістичні та дидактико-методичні) і необхідність володіння програмним граматичним матеріалом на комунікативно достатньому рівні, що забезпечує реальне спілкування в навчальних і реальних ситуаціях.

Суперечності, зазначені вище, обумовлюють необхідність теоретичного осмислення і практичного застосування системного, особистісно-діяльнісного, свідомо-контрастивного та комунікативно-когнітивного підходів в оволодінні іноземною мовою за професійним спрямуванням. Відповідно, формування іншомовної комунікативної компетенції стало головною проблемою сьогодення. Таким чином, актуальність даного дослідження визначається необхідністю створення моделі формування комунікативної граматичної компетенції з урахуванням специфіки професії, систематизації методичних прийомів і засобів, розробки комплексу завдань, спрямованих на формування і розвиток комунікативних граматичних навичок і вмій.

Формування граматичної компетенції, необхідної для здійснення професійної комунікативної діяльності у майбутньому, належить до найактуальніших завдань методики викладання іноземної мови у немовних вузах, оскільки рівень підготовки студентів-економістів має бути достатньо високим, аби надати їм можливість для грамотної мовленнєвої професійної взаємодії, необхідної для ведення перемовин, участі у ділових зустрічах, презентаціях, підтримання контакту під час розмови тощо.

Грамматична компетенція, яка складала основу традиційної методики, зараз є механізмом виконання комунікативних завдань у межах певної ситуації мовлення. Грамматична компетенція, що є складовою частиною лінгвістичної, передбачає: 1) знання граматичних одиниць як носіїв узагальнених граматичних властивостей, а також засобів вираження граматичних значень; 2) добре володіння граматичними поняттями; 3) контрастивність знань, отриманих на основі порівняльної типології рідної та іноземної мови, що вивчається;

ЗМІСТ

<i>Безкоровайна О.В.</i> Культурний контекст як умова реалізації самоствердження особистості в освітньому процесі.	3
<i>Калініченко М.М.</i> Формування жанру орієнтальної історії в американській літературі.	13
<i>Андрощук А.В.</i> Мова роману Нормана Раша «Парування» («Mating») як предмет зображення.	15
<i>Мороз Л.В., Пашко І.О.</i> «Звіти про вояж» Е.Гейсса, Френсіса Претті та Річарда Ферріса в контексті англійської ренесансної літератури мандрів.	20
<i>Михальчук, Н.О. Івашкевич Е.Е.</i> Скандинавське завоювання Британії та його наслідки для становлення субкультури та комунікативної поведінки англійців.	24
<i>Мороз Л.В., Кушнір Н.В.</i> Роль спогадів англійських мандрівників-дипломатів у формуванні уявлень англійців про Росію кінця XVII- поч. XVIII ст.	28
<i>Вовчук Н.І., Мороз Л.М.</i> Розвиток новели в епоху Відродження.	32
<i>Вакулінська Л.М.</i> Епістолярні особливості комунікативних мовних засобів німецькомовних біблійних текстів.	34
<i>Данілова Н.Р.</i> Сучасні підходи викладання іноземних мов на немовних спеціальностях вищих навчальних закладів.	36
<i>Олесюк Л.В.</i> Соціолінгвальні особливості нової фразеології англійської мови.	38
<i>Кочубей О.С.</i> Структура та зміст підготовки викладачів перекладу в мовному вищому навчальному закладі.	41
<i>Мороз Л.В., Король О.Ю.</i> Формування граматичної компетенції у студентів немовних вищих навчальних закладів.	45
<i>Денисюк Л.В.</i> Інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів немовних факультетів на сучасному етапі.	47
<i>Давнюк С. В., Козицька О.А.</i> Лінгвістичні засади оволодіння елементами синтаксису під час навчання рідної мови.	50
<i>Трофімчук В.М.</i> Формування спеціалізованої комунікативної компетенції студентів-менеджерів у галузі говоріння.	53
<i>Бойко Н.Г., Конопльова Ю.О.</i> Роль мультимедійних технологій у формуванні комунікативної та міжкультурної компетенції учнів.	54
<i>Ковалюк В.В.</i> Англійський лінгвістичний компонент як елемент впливу на мовну ситуацію у сучасній Україні.	57
<i>Палій В.П.</i> Особливості засвоєння афективної лексики в процесі вивчення французької мови.	61
<i>Дуброва А.С.</i> Застосування комп'ютерної техніки на етапі введення нового матеріалу у системі інтенсивного навчання іноземних мов.	64
<i>Яцюрик А.О.</i> Лінгвістичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	67
<i>Сухомлин Т.С.</i> Особливості перекладу фразеологізмів, що виражають психічний стан людини, з англійської на українську мову.	69
<i>Мазурок О.М.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	72
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З.</i> Текстуальна очевидність і оповідна структура роману «Нічні охоронці» Алана Мура та Дейва Гіббонса.	76
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Кроскультурна комунікація: комунікативний підхід в процесі навчання вчителів англійської мови.	83
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Семантика символічних топонімів.	90
<i>Дуброва А.С.</i> Навчання особистісно-орієнтованого спілкування на основі тексту студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів.	94
<i>Моєсеєва О.С.</i> Розвиток професійної культури майбутніх вчителів англійської мови.	95
<i>Михайленко В.В.</i> Переклад у міжкультурному навчанні: «Very» у центрі уваги.	99
<i>Колінчак Н.Д.</i> Ефективність користі роботи над проектом в аудиторії іноземної мови.	102
<i>Верьовкіна О.Є., Ярута Н.П.</i> Синтаксичні виразні засоби та стилістичні прийоми в оповіданнях Роалда Даля «Четвертий комод чіпендейла» та «Парі».	105
<i>Відомості про авторів</i>	108

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Бігунова С.А.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Горішна І.Г.

Здано до набору 25.04.2013 р. Підписано до друку 29.04.2013 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення №144/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання
гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ,
2013. — 109 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243

ББК 81.2